

[Cultural](#)

La memòria històrica dels ateneus: un trencaclosques documental

24/04/2017

Federació Ateneus de Catalunya

Autor/a: Marta Rius

Jordi Albaladejo, Amàlia Bosch i Guillem Puig són autors de llibres històrics d'ateneus.

Amàlia Bosch és autora d'un llibre sobre la història del Centre de Caldes de Montbui.

Jordi Albaladejo ha publicat un treball sobre l'associacionisme educatiu i cultural a Badalona.

Guillem Puig fa recerca sobre l'associacionisme a La Selva del Camp.

El Centre Moral i Cultural del Poblenou va acollir la taula rodona "La memòria històrica dels ateneus" el 22 d'abril.

La memòria històrica dels ateneus: un trencaclosques documental

24/04/2017

Autor/a: Marta Rius

Federació Ateneus de Catalunya

Resum:

Amb la voluntat de debatre sobre la importància de preservar la memòria històrica dels ateneus, el Centre Moral i Cultural del Poblenou ha acollit aquest dissabte, 22 d'abril, la taula rodona "La memòria històrica dels ateneus".

Convocat per la [Federació d'Ateneus de Catalunya](#) l'esdeveniment ha reunit a tres historiadors que han centrat un o diversos estudis entorn a aquestes entitats culturals amb dos segles al darrere i que formen part de la identitat associativa catalana.

“Recopilar la documentació de l'Ateneu Obrer i del Círcol Catòlic en un volum era un deute que tenia la ciutat de Badalona, deguda la trajectòria d'aportacions culturals d'ambdues entitats”, ha manifestat **Jordi Albaladejo**, autor del llibre “Associacionisme educatiu i cultural. L'Ateneu Obrer i el Círcol Catòlic de Badalona (1879-1936)” (2017), obra guanyadora de la II Beca Terra d'Ateneus. Un deute que diferents entitats han detectat al seu municipi i pel qual s'han posat a fer una tasca documental, sovint, plena d'entrebancs. “Quan vaig engegar la meua tasca de recerca, em vaig trobar amb molts problemes per localitzar documentació ordenada i en bon estat. Quan no existeix un arxiu municipal o de la pròpia entitat que custodii el material es complica la investigació. No es tracta només d'enumerar la documentació, sinó d'aprofundir en el contingut a l'hora d'arxivar-la”, tal i com ha recalcat **Guillem Puig**, guanyador de la III Beca Terra d'Ateneus amb el treball “La taula del mirall. L'Ateneu i l'associacionisme cultural i polític a la Selva del Camp, 1878-1979”, que es publicarà a finals d'any.

Jordi Albaladejo: “es tracta de reconstruir un trencaclosques de documents escampats”

Amàlia Bosch, autora del recentment publicat “El Centre Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui. Ateneu de llibertat, cultura i país” (2017) i “Els ateneus de Catalunya” (1987), també en aquest sentit ha explicat que “en diverses etapes de la història, els governs sorgits d'èpoques de canvi de règim, s'han encarregat de fer desaparèixer la documentació d'entitats que concentraven un poder alternatiu a l'ordre establert, per no deixar constància d'on venim”. Es tracta doncs, d'una feina de formiga la de cercar informació d'aquestes entitats. Els butlletins interns de l'entitat, la premsa local, la biblioteca, l'arxiu comarcal, els museus, la correspondència personal o fons de persones a títol individual són fonts d'informació molt valuoses. “Es tracta de reconstruir un trencaclosques de documents escampats”, segons Albaladejo.

Guillem Puig: “els ateneus són escoles de democràcia; espais per polititzar-se i obtenir bagatge cultural des de la proximitat.

Els ateneus, casals, casinos, societats recreatives i un llarg etcetera de denominacions que engloben aquestes associacions culturals, els ateneus, des de mitjan del segle XIX, han realitzat una tasca de socialització i formació a diverses classes, especialment, a l'obra poc reconeguda formalment. “Avui no s'entendria la societat catalana sense la tasca de sociabilitat i divulgació dels ateneus”, ha afirmat Bosch. En la mateixa línia, Puig ha afegit que “els ateneus són escoles de democràcia; espais per polititzar-se i obtenir bagatge cultural des de la proximitat. Algunes de les personalitats més rellevants del país han passat per un ateneu, com per exemple Puig i Ferrer, que fou membre de l'Ateneu de la Selva del Camp”, opina Puig. Per a Albaladejo, els ateneus “donen cobertura educativa urbana a la població: han creat biblioteques, ofereixen conferències, concerts, exposicions, espais de debat, aules d'oficis...”. “Tot allò que no crea la institució, ho fan aquestes entitats perquè són espais de trobada a la mida de les inquietuds de les persones que les formen. Creen sentiment de grup a través del contacte proper en un territori delimitat, un barri o municipi”, ha afegit Puig.

Amàlia Bosch: “Els ateneus assimilen i difonen les idees noves de cada època”

Bosch ha fet incís en el pensament crític que generen aquests espais: “Els ateneus assimilen i difonen les idees noves de cada època”. Aquesta premissa és compartida per Albaladejo, que ha afirmat que “a l'escalf dels ateneus es crea sociabilitat alternativa autoorganitzada; es generen creixement personal i col·lectiu que permeten el sorgiment de lideratges positius pel desenvolupament d'un territori. Els ateneus obrers són el ciment front a l'alineació urbana, reaccionen contra el sistema establert des de la crítica constructiva”.

Amàlia Bosch: “no es pot permetre més deixadesa, és un menyspreu, cal reclamar els nostres arxius”.

Per últim, els tres estudiosos han coincidit en la necessitat d'impulsar projectes literaris per recopilar i conservar la memòria històrica dels ateneus. "El llibre en paper és un bon suport per preservar la memòria històrica de les entitats. Si bé és cert que les xarxes socials han ampliat l'abast del contacte entre les persones, és des de la proximitat que aquestes se senten identificades". Albaladejo ha aportat la necessitat de difondre des de l'àmbit acadèmic la construcció d'espais de sociabilitat de la història de Catalunya: "la identitat catalana no es pot interpretar a les universitats sense l'estudi dels ateneus". Bosch ha tancat el debat fent una crida a la urgència de destinar recursos a la conservació de la documentació en paper en bones condicions, la seva digitalització i el retorn d'aquella que està repartida fora de Catalunya: "no es pot permetre més deixadesa, és un menyspreu, cal reclamar els nostres arxius".

Etiquetes: [ateneus](#), [memòria històrica](#), [Centre Moral i Cultural del Poblenou](#), [història](#)

URL d'origen: <https://xarxanet.org/cultural/noticies/la-memoria-historica-dels-ateneus-un-trencaclosques-documental>